

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 578/2020-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti GLOBE International LTD, s. r. o., Pohraničníkov 56, Bratislava, IČO 35 829 346, zastúpenej spoločnosťou FELŠÖCI & Partners, s. r. o., Bajkalská 31, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Mgr. Zdenka Felšöciová, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 717/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti GLOBE International LTD, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 717/2014 porušene boli.

2. Krajskému súdu v Bratislave prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 717/2014 konal bez zbytočných prietahov.

3. Obchodnej spoločnosti GLOBE International LTD, s. r. o., priznava finančné zadostuinenie v sume 6 000 € (slovom šesťtisíc eur), ktoré je Krajskı súd v Bratislave povinnı vyplatıť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajskı súd v Bratislave je povinnı nahradiť obchodnej spoločnosti GLOBE International LTD, s. r. o., trovy konania v sume 680,74 € (slovom šesstoosemdesiat eur a sedemdesiatštyri centov) na účet jej právného zástupcu spoločnosti FELŠOCI & Partners, s. r. o., Bajkalsk 31, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sažnosti obchodnej spoločnosti GLOBE International LTD, s. r. o., nevyhovuje.

O d  o v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sažnostn argumentácia sažovateľky

1. ústavní súd Slovenskej republiky (dalej len „ústavní súd“) uznesením . k. I. ÚS 578/2020-11 z 15. decembra 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona . 314/2018 Z. z. o ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (dalej len „zákon o ústavnom súde“) na dalšie konanie ústavní sažnosť sažovateľky obchodnej spoločnosti GLOBE International LTD, s. r. o., Pohraninıkov 56, Bratislava, IO 35 829 346 (dalej len „sažovateľka“), vo veci namietaného porušená základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 717/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupuje v súdnom konaní vo veci samej ako žalobkyňa proti žalovaným [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaní“); predmetom sporu je nezaplatenie faktúry č. 150/2006 z 2. októbra 2006 za vykonanie nadštandardných stavebných úprav na bytovom objekte v obci [REDAKOVANÉ], ktorý sťažovateľka zhotovovala v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti najprv stručne opísala celý doterajší priebeh sporu od ňou podaného návrhu na vydanie platobného rozkazu z 30. mája 2007 až do predloženia opakovaného odvolania žalovaných proti rozsudku Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 6 C 94/2008 z 31. júla 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) druhoinštančnému krajskému súdu. Okresný súd predložil spis s odvolaním žalovaných krajskému súdu 13. októbra 2014. Od tohto momentu začalo napadnuté konanie krajského súdu, vo vzťahu ku ktorému sťažovateľka namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

3. Vo vzťahu k napadnutému konaniu sťažovateľka uviedla, že napriek tomu, že okresný súd spis s opakovaným odvolaním žalovaných krajskému súdu predložil ešte 13. októbra 2014, do dňa podania ústavnej sťažnosti krajský súd vo veci nevykonal jediný úkon a o podanom odvolaní nerozhodol. Domnieva sa, že napadnuté konanie bez vydania meritórneho rozhodnutia vo veci trvá neprimerane dlho, hoci nie je postavené na právne náročnom základe.

4. Na podporu svojej argumentácie o existencii priet'ahov v napadnutom konaní s'ťažovateľka uviedla, že predsedovi krajského súdu podala aj s'ťažnosť na priet'ahy v tomto konaní, ktorá bola v odpovedi krajského súdu sp. zn. 1 Spr 155/2020 z 5. júna 2020 vyhodnotená ako dôvodná. Ako dôvod nečinnosti krajského súdu bol v nej uvedený fakt, že predmetný senát 14 Co dlhodobo pracuje s vysokým počtom vecí, čo mu neumožňuje vybavovanie podaní bez zbytočných priet'ahov.

5. V závere s'ťažovateľka uviedla, že od začiatku sporu, teda od podania návrhu z 30. mája 2007 na vydanie platobného rozkazu až do podania ústavnej s'ťažnosti, uplynulo celkovo 13 rokov, z toho v rámci napadnutého konania 6 rokov, počas ktorých nedošlo k právoplatnému ukončeniu tohto sporového konania a vydaniu konečného právoplatného rozhodnutia. S'ťažovateľka je toho názoru, že priet'ahy v napadnutom konaní nespôsobila svojím konaním či nekonaním, ale sú spôsobené výlučne v dôsledku nekonania krajského súdu.

6. Vzhľadom na uvedené s'ťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo s'ťažovateľa GLOBE International LTD, s.r.o. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/717/2014 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Bratislave prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/717/2014 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. S'ťažovateľovi GLOBE International LTD, s.r.o. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 13.000,- € (slovom trinásťtisíc eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť s'ťažovateľovi GLOBE International LTD, s.r.o. trovy právneho zastúpenia v sume 450,28 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťosem centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Mgr. Zdenky Felšöciovovej, Bajkalská 31, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľky

7. Ústavný súd si od krajského súdu vyžiadal spis týkajúci sa napadnutého konania (zberný spis krajského súdu), ako aj jeho vyjadrenie k samotnej ústavnej sťažnosti.

7.1 V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie krajský súd zaujal stanovisko podaním č. k. 1 Spr V 16/2021 doručeným ústavnému súdu 20. januára 2021. V ňom v podstatnom uviedol, že vec, ktorá tvorí predmet napadnutého konania, bola do senátu 14 Co predložená 13. októbra 2014, pričom k októbru roku 2014 mala sudkyňa spravodajkyňa v danej veci celkový počet nevybavených vecí 319. K 1. januáru 2017 došlo k zmene v zložení senátu, keď jedna zo sudkýň odišla do starobného dôchodku a následne aj v marci roku 2019 odišla do starobného dôchodku ďalšia z členiek senátu. Ďalej uviedol, že k mesiacu december roku 2020 mala sudkyňa spravodajkyňa v danej veci celkový počet nevybavených vecí 226, pričom od júna 2020 až do súčasnosti je sudkyňa spravodajkyňa práceneschopná. Zároveň uviedol, že koncom roka 2020 bol čiastočne pozastavený nápad nových vecí (v pomere 1:10) do senátu 14 Co, avšak aj naďalej do tohto senátu napádajú veci skončené inak, ale aj veci, ktoré boli týmto senátom zrušené a vrátené súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie. Novým rozvrhom práce na rok 2021 bola do senátu 14 Co pridelená nová sudkyňa, ktorá prevzala po sudkyňi spravodajkyňi najstaršie nevybavené veci vrátane napadnutého konania. Na záver dodal, že senát 14 Co je dlhodobo zaťažený vysokým počtom nevybavených vecí ešte z obdobia rokov 2012 až 2017, pričom prieťahy boli vo väčšej miere spôsobené objektívnymi dôvodmi v tomto senáte, a to práve vysokým počtom nevybavených vecí.

8. Sťažovateľka sa na výzvu ústavného súdu z 29. januára 2021 k stanovisku krajského súdu vyjadrila podaním doručeným ústavnému súdu 2. februára 2021, v ktorom v podstatnom uviedla, že pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci tvoriacu predmet napadnutého konania, sťažovateľka vo veci samej vystupuje v procesnom postavení žalobkyne o zaplatenie sumy 1 621,85 € s príslušenstvom, nie je ho možné považovať za mimoriadne náročný či už po skutkovej, ale ani po právnej stránke. Ďalej uviedla,

že svojím správaním, ktoré by spočívalo v jej neadekvátnom konaní či nekonaní, neprispela k doterajšej neprimeranej dĺžke napadnutého konania. Vo vzťahu k vyjadreniu krajského súdu uviedla, že síce odôvodňuje postup krajského súdu, ale vo svojej podstate len špecifikuje a definuje priet'ahy v napadnutom konaní. Podľa s'ťažovateľky zo zberného spisu, ako aj z vyjadrenia krajského súdu vyplýva, že od 13. októbra 2014, keď bola vec predložená krajskému súdu, nebol v napadnutom konaní vykonaný žiadny úkon, čo je v právnom štáte neprípustné a netolerovateľné. Na záver vo vzťahu k argumentácii krajského súdu množstvom nevybavenej agendy v senáte 14 Co dodala, že aj podľa ustálenej judikatúry uvedené nezbavuje štát zodpovednosti za priet'ahy.

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou s'ťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom zberného spisu krajského súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať d'alšie objasnenie veci.

III.

K obsahu zberného spisu krajského súdu v napadnutom konaní

10. Ústavný súd z obsahu na vec sa vzťahujúceho zberného spisu krajského súdu zistil tieto podstatné skutočnosti o priebehu napadnutého konania:

- 13. októbra 2014 bolo na krajskom súde predložené odvolanie žalovaných,
- 15. mája 2020 bola krajskému súdu doručená s'ťažnosť s'ťažovateľky na priet'ahy v napadnutom konaní,
- 19. mája 2020 si predseda krajského súdu vyžiadal spis v napadnutom konaní,
- 1. júna 2020 vyjadrenie zákonnej sudkyne pre predsedu krajského súdu,
- 5. júna 2020 odpoveď predsedu krajského súdu, v ktorej vyhodnotil s'ťažnosť s'ťažovateľky na priet'ahy v napadnutom konaní ako dôvodnú, zároveň predseda krajského súdu upozornil predsedníčku senátu 14 Co na nečinnosť.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12.1 Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

12.2 V zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

14. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných priet'ahov...

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený...

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 329/2019).

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

17. Ústavný súd za podstatu tejto ústavnej s'ťažnosti považoval namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní. K porušeniu s'ťažovateľkou označených práv malo dôjsť v dôsledku nekonania krajského súdu. Odôvodňuje to tým, že napriek skutočnosti, že krajskému súdu bol okresným súdom spis s podaným odvolaním žalovaných predložený ešte 13. októbra 2014, do dňa podania ústavnej s'ťažnosti krajský súd o podanom odvolaní nerozhodol a nevykonal ani žiaden úkon smerujúci k vydaniu rozhodnutia vo veci.

18. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 295/2019).

19. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

20. Keďže súdne konanie vo veci sťažovateľky začalo za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z dikcie § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne predtým § 100 OSP).

21. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Zároveň v súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (m. m. III. ÚS 489/2018). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v prípade sťažovateľky.

22. Pokiaľ ide o kritérium právna a skutková zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že spory týkajúce sa nárokov vyplývajúcich zo zmluvných vzťahov, v tomto konkrétnom prípade je predmetom sporu nezaplatenie faktúry č. 150/2006 z 2. októbra 2006 celkovo v sume 1 621,85 € s príslušenstvom, tvoria súčasť bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Ústavný súd preto dospel k záveru, že v uvedenom prípade nie je možné napadnuté konanie označiť ako v zásade právne či skutkovo zložit'é. V kontexte uvedeného preto podľa posúdenia ústavného súdu nie je možné v danej veci krajský súd zbaviť jeho zodpovednosti za priebeh napadnutého konania v súvislosti s posudzovaním existencie zbytočných

prieťahov. V závere ústavný súd poznamenáva, že ani samotný krajský súd vo svojom vyjadrení nenamietal právnu alebo skutkovú zložitost' veci.

23. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní krajského súdu mohlo dôjsť k zbytočným prieťahom, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania. Ústavný súd po preskúmaní priebehu napadnutého konania nezistil na strane sťažovateľky žiadne skutočnosti, ktoré by čo i len nasvedčovali takémuto záveru. Práve naopak, z doručeného zberného spisu krajského súdu jednoznačne vyplýva, že práve sťažovateľka bola tým účastníkom napadnutého konania, ktorá iniciovala napríklad aj podanou sťažnosťou na prieťahy v napadnutom konaní predsedovi krajského súdu urýchlenie rozhodnutia vo veci.

24. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľky na prerokovanie vec bez zbytočných prieťahov, bol postup krajského súdu. K tomuto ústavný súd považuje za potrebné v prvom rade uviesť, že v napadnutom konaní od predloženia odvolania žalovaných 13. októbra 2014 až do dňa vydania tohto rozhodnutia nebol zo strany krajského súdu vykonaný v podstate žiaden úkon, vo veci nebolo vydané žiadne meritórne rozhodnutie, ktorým by rozhodol o odvolaní proti rozsudku okresného súdu. Ústavný súd zároveň dáva do pozornosti, že ak krajský súd vo veci koná ako súd odvolací a jeho úlohou je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, spravidla nevykonáva vo veci procesné úkony (§ 378 a nasl. CSP).

25. Na základe už uvedeného, ako aj zo skutočností uvedených v samotnom vyjadrení krajského súdu teda jednoznačne vyplýva, že napadnuté konanie trpí prieťahmi spočívajúcimi v *de facto* úplnej nečinnosti krajského súdu. Po preskúmaní spisového materiálu, ako aj ostatných podkladov na rozhodnutie tak ústavný súd nemohol inak ako dospieť k jednoznačnému záveru, že prieťahy v napadnutom konaní idú primárne na vrub krajskému súdu. Na tomto mieste ústavný súd zároveň dodáva, že takýto stav v podstate úplnej nečinnosti krajského súdu je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľný, pretože tým v zásade dochádza aj k popretiu samotného účelu súdneho

konania, ktorým je dosiahnutie účinnej ochrany práv strán sporu, ktoré sa na súd obrátili. V závere ústavný súd aj na margo vyjadrenia krajského súdu, čo sa týka nadmernej zaťažnosti konkrétneho senátu 14 Co a zároveň nutnosti riešiť aj personálne obsadzovanie, resp. obmieňanie jednotlivých členiek tohto senátu, podotýka, že mu je samozrejme známy fakt nie optimálneho stavu v súdnom systéme, aj pokiaľ ide o personálne obsadenie a vyťaženosť súdov, pričom štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno-technické podmienky na riadny výkon spravodlivosti. Avšak nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľky.

26. Ústavný súd zdôrazňuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezstavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020).

27. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti relevantné pre danú vec ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

VI.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

28. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

29. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení označených práv prikázal krajskému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov.

29.1 Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní, krajskému súdu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

30. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

31. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

31.1 Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v lehote ustanovenej v odseku 1 priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, zvyšuje sa finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

32. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti požadovala priznanie

primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 13 000 €, čo odôvodnila poukazom na to, že od začiatku sporu vrátane konania pred prvoinštančným súdom už ubehlo obdobie trinástich rokov bez vydania právoplatného meritórneho rozhodnutia, pričom poukázala najmä na samotnú dĺžku napadnutého konania, ktorá do podania ústavnej sťažnosti bola takmer šesť rokov, a to bez toho, aby krajský súd v rámci napadnutého konania vykonal čo i len jediný úkon.

33. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

34. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na dve základné skutočnosti. Prvou z nich je, že doterajšia celková dĺžka napadnutého konania do dňa rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľky už predstavuje obdobie viac ako šiestich rokov, no najmä je tu rozhodujúca druhá okolnosť, a to, že počas uvedeného obdobia nebol vo veci vykonaný zo strany krajského súdu v podstate žiaden úkon, ktorý by smeroval k meritórnemu skončeniu veci, teda do dňa rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľky nebolo napadnuté konanie právoplatne ukončené vydaním meritórneho rozhodnutia, a tak stav právnej neistoty sťažovateľky stále trvá, a rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke v sume 6 000 € (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

35. Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto rozhodnutia.

VII. Trovy konania

36. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia advokátom v konaní pred ústavným súdom.

37. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

38. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

39. Náhradu trov konania priznal ústavný súd za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku krajského súdu). Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania v prípade úkonov právnej služby, a to prevzatia a prípravy zastúpenia a podania ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1 062 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2020, teda výpočtový základ tvorí sumu 177 €. Za úkony právnej služby vykonané v roku 2020 patrí režijný paušál v sume 10,62 €. V prípade úkonu vyjadrenie k stanovisku krajského súdu vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola 1 087 €, keďže ide o úkon právnej služby vykonaný v roku 2021, teda výpočtový základ tvorí sumu 181,17 €. Za úkony právnej služby vykonané v roku 2021 patrí režijný paušál v sume 10,87 €. Keďže právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola navýšená o DPH vo výške 20 %

podľa § 18 ods. 3 vyhlášky. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH tak v konaní pred ústavným súdom predstavujú celkovú sumu 680,74 € (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

40. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný nahradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

41. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu